

ИСТОРИЯ И ДИНАМИКА В РАЗВИТИЕТО НА ФАМИЛИИТЕ В ПОПУЛАЦИЯТА КОНЕ ОТ ЧИСТОКРЪВНАТА АНГЛИЙСКА ПОРОДА В БЪЛГАРИЯ. ВЛИЯНИЕ НА КОБИЛИТЕ, ВНЕСЕНИ ОТ ПОЛША, УНГАРИЯ И ГЕРМАНИЯ
HISTORY AND DYNAMICS IN THE DEVELOPMENT OF THE THOROUGHBRED HORSE POPULATION FAMILIES IN BULGARIA. INFLUENCE OF MARES IMPORTED FROM POLAND, HUNGARY AND GERMANY

Георги Бързев*, Радка Влаева
Georgi Barzev*, Radka Vlaeva

Тракийски университет, Аграрен факултет, Стара Загора
Trakia University, Faculty of Agriculture, Stara Zagora

*E-mail: barzev@server.uni-sz.bg

Резюме

Проучването обхваща общо 10 фамилии. Родоначалнички на тези фамилии са кобили, внесени от Полша (6), Унгария (3) и Германия (1). Развитието на тези фамилии е до 3-5-ти пояс, с малко на брой кобили (общо за проучването 53). От тях в настоящия момент 15 са в разплод. В сравнение с общия брой на кобилите от фамилиите с родоначалнички кобили, внесени от Русия и Румъния, броят на тези кобили е значително по-малък. Въпреки това те играят важна роля за поддържане на по-широка генеалогична основа на популацията у нас.

Abstract

The study covers a total of 10 families. The foundation mares of those families were imported from Poland (6), Hungary (3) and Germany (1). The development of the families was up to the third – fifth generation with a small number of mares (53 in total for the study). Currently 15 of them are in season. Compared with the total number of mares from families originating from mares imported from Russia and Romania, the number of broodmares is significantly lower. However, they have an important role in maintaining a broader genealogical basis of the population in Bulgaria.

Ключови думи: развъждане, популация, чистокръвна английска порода, фамилна структура.

Key words: Breeding, population, *Thoroughbred*, family structure.

ВЪВЕДЕНИЕ

Сформирането и развитието на популацията коне от Чистокръвна английска порода в Република България започва през 1953 г. с внос на жребци и кобили от бившия СССР, Полша, Румъния, Унгария и Германия.

Развитието на генеалогичната структура на популацията в световен мащаб е обект на проучване още през XIX век, когато Bruce Lowe и Herman Goos представят 50 фамилии. В по-късен етап Bobinski & Zamoyski (1953) обединяват някои от вече признатите фамилии поради общия им произход. В същото време добавят други нови фамилии, така че общият им брой достига 74.

Canningham et al. (2001) анализират родословията на конете, включени в том I на General Stud Book, и констатират, че 30 основни кобили допринасят за развитието на 94% от съществуващите днес фамилии в цялата основна популация.

Бочкарев през 1989 г. описва подробно фамилиите при популацията на Чистокръвна английска порода в бившия СССР. В своето встъпление той анализира в исторически аспект значението на фамилиите при тази порода в световен мащаб. В тази връзка той съобщава, че кобилите, родоначалнички на фамилиите Old Morocco Mare, Penelope и Posacontas, са равностойни по значение с жребците родоначалници – Eclipse, Herod и Matchem.

Значението и ролята на фамилиите в коневъдството са обект на изследване на много автори. Mellissen и Remijuse (2004/2005; 2006/2007) разглеждат фамилиите в холщайнерската популация като константни фактори в развъдния процес, а линиите – като съществуващи благодарение на фамилиите.

Фамилната структура на развъжданите културни породи коне в България е анализирана детайлно от редица автори: за Дунавската порода –

Караиванов, 1963, Караиванов и съавтори, 1989; за Източнобългарската – Добрев, 1967, Добрев и Бързев, 1986; за Плевенската – Цанков, 1989; за Арабската – Караиванов и съавт., 1967.

Чистокръвната английска популация у нас е призната като такава и приета в ISBC през 2005 г. и в настоящия етап предстои издаването на II том на ДПК. В тази връзка ние си поставихме за цел да проучим сформиранието на фамилията в исторически аспект и влиянието на кобилите, внесени в нашата страна от Полша, Унгария и Германия.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Проучването включва периода от 1953 г. до 2009 г. и обхваща всички кобили, записани в том I и II на ДПК за Чистокръвната английска порода. Използвана е племенната документация на конезаводите „Кабюк“, „Клементина“, „Ст. Караджа“ и новосъздадените племенни конеферми. При провеждането на изследването са използвани рутинните зоотехнически методи на наблюдение и анализ.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Фамилия на кобила Одета (схема 1)

Одета е внесена в България през 1964 г. заедно с още пет кобили и три жребца от Полша, където е родена през 1959 г. След пристигането ѝ е изпратена в конезавода „Истър“ край гр. Русе. Одета е внучка на прочутия в цял свят и основоположник на линия жребец **Hyperion (GB)**.

Майката на Одета, Орпена, е от линията на жребца **Sunstar (GB)**.

Фамилията се развива до този момент до 4 поколение с общо 6 кобили. Въпреки малкия брой кобилите имат значение за развитието на популацията

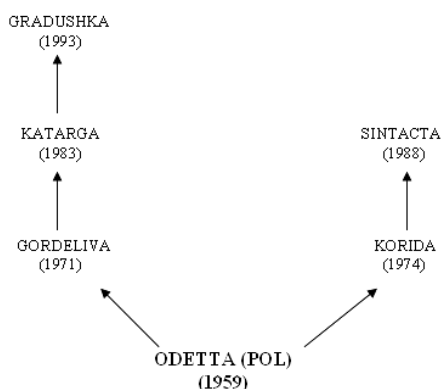


Схема 1
Figure 1

като цяло. След Одета в разплодна дейност са включени двете ѝ дъщери – Горделива (1971) от Графолог и Корида (1974) от Карамбол. Чрез Корида фамилията прекъсва в трето поколение при Синтакта (1988) от Счибор. По разклонението на Горделива фамилията е представена от Градушка (1993), дъщеря на Катарга и Гарант. Това е и последната възможност за продължаване на фамилията.

Фамилия на кобила Вила (схема 2)

Вила е родена в Полша през 1974 г., а в нашата страна е внесена през 1978 г. в конезавода „Хан Аспарух“ край гр. Разград. Бащата на майка ѝ **Surmacz** е от линията на жребца **St. Simon (GB)**. Вила има две дъщери от родения в Полша жребец **Derslaw (POL)**, а именно Дива – родена през 1980 г., и Дева – родена през 1984 г. Дева оставя само една дъщеря – Гондола (1991) от Галего, която няма родени женски приплоди, и така разклонението на Дева се прекъсва в третото поколение. Фамилната структура продължава да се развива чрез двете дъщери на Дива – Горделива (1991) от Галего и Дорис Дей (1994) от Драцедион. Горделива оставя след себе си една дъщеря – Прага (2003) от Престиж, а Дорис Дей (1994) – Одета Първа (1998) от Огън. Към момента действащи кобили от тази фамилия са Гондола, Прага и Одета Първа. Горделива печели приз ОКС през 1995 г., а нейният син Аргонавт – приз Дерби през 2005 г.

Фамилия на кобила Ясна (схема 3)

Ясна е родена през 1972 г. в Полша. Баща ѝ **Negresco (FR)** произхожда от линията на жребца **Teddy (FR)**. Кобилата е внесена в България през 1979 г. в конезавода „Истър“. Там чрез Троя (1984) от Тайм фамилията се развива основно чрез две дъщери – Гутиера (1991) от Галего и Итка (1993) от Искиерник. След Гутиера е Огрена (1999) от Октавиан, а Итка оставя в разплод една чистокръвна дъщеря Гвинея

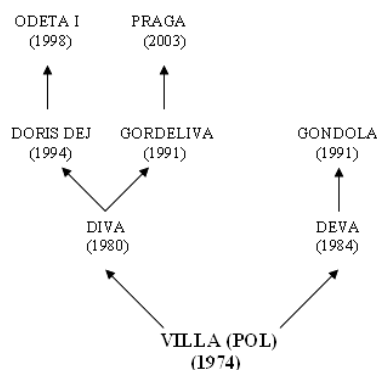


Схема 2
Figure 2



(1998) от Генади. Тези кобили продължават да се използват за разплод, но нямат голям принос за развитието на популацията у нас.

Фамилия на кобила Хелада (схема 4)

Хелада е родена през 1956 г. в Полша. Внесена е у нас през 1960 г. и е изпратена в конезавода „Клементина“ край гр. Плевен. Хелада е дъщеря на родения в Италия жребец *Turysta (ITY)* от линията на известния *St. Simon (GB)*. Майката на Хелада, Хуланка, е от линията на *Bend Or (GB)*. Хелада има една дъщеря – Ахинора (1961), от френския жребец Акуино. След нея е Дрелка (1973) от Джакомо. Дрелка оставя след себе си една дъщеря, Дидона Първа (1992) от Дарен. От Дидона Първа фамилията се разклонява чрез двете ѝ дъщери – Горделива Първа (1998) от Грегари и Гладис (2005) от Генади. Те са и днешните представителки на фамилията. От тази фамилия Ахинора печели приз ОКС през 1964 г., а Махагон, син на Хелада, печели приз Дерби през 1966 г.

Фамилия на кобила Орфа (схема 5)

Орфа е родена през 1972 г. в Полша, импортирана е в конезавода „Хан Аспарух“ край гр. Разград през 1978 г. Баща ѝ Deer Lear е от линията на жребца Birdcatcher, който може да бъде проследен до Eclipse. Майка ѝ Orneta е от линията на жребца Huregion. Тази фамилия не е представена от голям брой кобили, но днес тя е представена от кобила Дездемона (1999) от Диктор.

Фамилия на кобила Битва (схема 6)

Битва е родена в Полша през 1957 г., внесена е в България три години по-късно. Изпратена е в конезавода „Стефан Караджа“ край гр. Балчик. Баща ѝ Good Bye е от линията на жребца Nearco. Тази фамилия достига развитието си до 5-то поколение без разклонения. Иберия, дъщеря на Битва, печели приз

Дерби през 1965 г., но не е оставена за разплод. Продължителки на фамилията са Амброзия (1967) от Астер, Добруджа (1979) от Драцедион, Одета (1991) от Один и Андора (2001) от Арес Първи.

Фамилия на кобила Турако (схема 7)

Родена е през 1967 г. в Унгария. Баща ѝ Bontur е от линията на жребца Tourbillon, чието родословие може да бъде проследено назад до Herod. Майка ѝ е от линията на Dark Ronald – Eclipse. Фамилията се развива до 5 поколение в права линия без разклонения. В активна разплодна дейност днес е кобилата Дачия (2001) от Динго.

Фамилия на кобила Актиня

Родена е също през 1967 г. в Унгария. Баща ѝ Absolon произхожда от линията на Phalaris, а майка ѝ Acte е от линията на Flying Fox, която чрез Birdcatcher води до Eclipse. Фамилията има само 3 представителки след основоположничката, от които чрез Голгота (2005) от Голд Солджър, включена в разплодна дейност в настоящия момент, има възможност да се развива в бъдеще.

Фамилия на кобила Галамбдук

Родена е през 1967 г. в Унгария. По бащина линия произхожда от Phalaris, а майка ѝ е внучка на жребца Tourbillon.

От трите представителки на фамилията – Малага (1974) от Мистер Тори, Дамаска (1985) от Диук и Гренада (2002) от Голд Солджър, в разплод е само последната.

Тези три фамилии водят началото си от кобили, внесени у нас в по-късен етап от първоначалното сформироване на популацията, което е и основната причина за малкото представителки до този момент.

Фамилия на кобила Мерюнфрау

Родена е в Германия през 1957 г., импортирана е в конезавода „Стефан Караджа“ през 1962 г. Баща ѝ

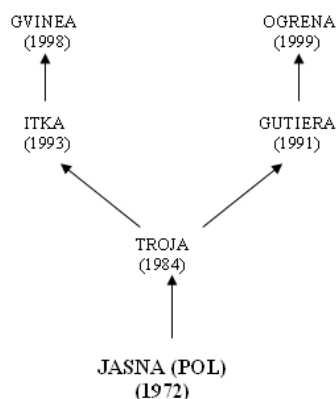


Схема 3
Figure 3

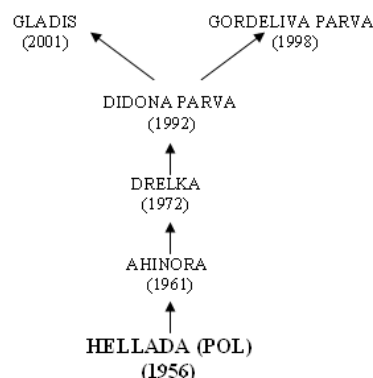


Схема 4
Figure 4

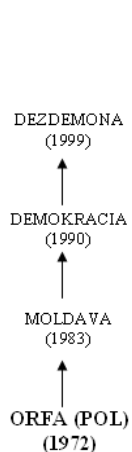


Схема 5
Figure 5

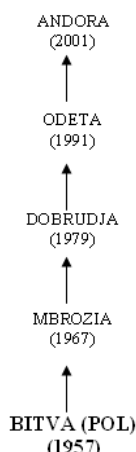


Схема 6
Figure 6

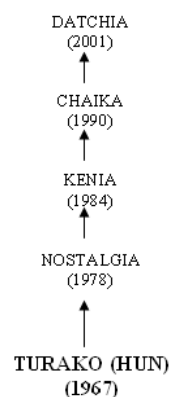


Схема 7
Figure 7

Prater е от линията на Dark Ronald, а майка ѝ чрез Whalebone произхожда също от Eclipse.

Фамилията на Мерюнгфрау се развива до 5-ти пояс без разклонения чрез кобилите Мис Мери (1965) от Мистер Тори, Джамия (1976) от Драцедион, Невада (1983) от Нем Игаз и последната, включена в разплод, Икономка (1991) от Искиерник.

ИЗВОДИ

Развитието на фамилията с родоначалнички кобили, внесени от Полша, Унгария и Германия, е в рамките на 3-5-то поколение. Общият брой на кобилите от тези фамилии, използвани за разплод, е 53. В сравнение с този на кобилите, внесени от Русия и Румъния, той е значително по-малък. Въпреки това тези кобили играят изключително важна роля за поддържане на по-широка генеалогична основа в популацията коне от Чистокръвната английска порода в Република България.

ЛИТЕРАТУРА

- Бочкарев, К. П., 1989. Генеалогическите таблици матичных линий лошадей чистокровной верховой породы в СССР.
- Добрев, Д., 1967. Проучване на фамилията при източнобългарското конско стадо в ДЗС „Стефан Караджа“. – В: Н. тр. ЗФ, том XX, 357-369.
- Добрев, Д., Г. Бързев, 1986. Развитие на фамилията при източнобългарското стадо към конезавод „Кабюк“ при ОСБК, гр. Шумен. – В: Научна сесия на ЗФ „Съвременни аспекти на животновъдството“, Резюме, с. 11.

Караиванов, Р., 1963. Развитие на линиите и фамилията при създаване на Дунавската порода коне. – В: Н. тр. ЗФ, том XIV, 293-303.

Караиванов, Р., Д. Добрев, Н. Страшимиров, 1967. Генеалогична връзка и развитие на фамилията в арабското стадо в ДЗС „Васил Коларов“. – В: Н. тр. ЗФ, том XX, 335-355.

Караиванов, Р., Г. Бързев, Т. Караджов, 1989. Развитие и състояние на фамилията в Дунавската порода коне. – В: Международен симпозиум по проблемите на полукръвното коневъдство, Стара Загора, Сборник доклади, 82-96.

Цанков, Ц., 1989. Проучване на резултатите от прилаганите методи на развъждане при конете от Плевенска порода в ПЖК „Георги Димитров“ край град Плевен.

Bobinski, K., St. Zamoyski, 1953. Family Tables of Racehorse.

Cunningham, E. P., Dooley J. J., Splan R. K., Bradley D. G., 2001. Microsatellite diversity, Pedigree relatedness and the contributions of founder lineages to thoroughbred horse. – Animal Genetics, 32, 360-4.

Mellissen, J., J. Remijnse, M. Covarde, N. King, 2003. The leading stallions of Belgium, the Netherlands and Luxemburg.

Mellissen, J., J. Remijnse, 2003. The leading mares of the Netherlands - Supplement 2004/2005, 2006/2007.

Рецензент – доц. д-р Васил Николов
E-mail: vsn3480@abv.bg